

Přílohy

Příloha 1 – Dotazník

Odchod začínajících učitelů z profese

Dobrý den,

jmenuji se Martina Krejčová a studuji na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

V rámci magisterského studia zpracovávám diplomovou práci na téma "Odchod začínajících učitelů z profese", která má za cíl popsat tento problém a hledat možná řešení týkající se častého odchodu začínajících učitelů z praxe (maximálně do 5 let po nástupu do praxe).

Ráda bych Vás poprosila o účast ve výzkumu na toto téma a vyplnění celého dotazníku, který je zcela ANONYMNÍ.

Děkuji,

Bc. Martina Krejčová (krejcovamartina@seznam.cz)

1. Vaše pohlaví
Žena Muž
2. Váš věk
3. V jakém kraji jste učil(a)? (Pokud se jednalo o Prahu, uveďte prosím městskou část)
4. Na jakém stupni vzdělávání jste působil(a)?
ZŠ 1. stupeň SŠ – střední odborná škola
ZŠ 2. stupeň SŠ – gymnázium
Jiné SŠ – střední odborné učiliště
5. Jaká byla Vaše aprobace?
6. Jak dlouho jste ve školství působil(a)?
necelý 1 rok 1-3 roky 3-5 let
7. V jakém kalendářním roce jste školství opustil(a)?
8. Studoval(a) jste pedagogickou fakultu?
Ano Ne
 - a. Pokud jste v předešlé otázce zvolil(a) odpověď ne, uveďte prosím, jakou školu jste studoval(a).

9. Jaká byla Vaše motivace učit, když jste začal(a) studovat vysokou školu?

Velmi malá 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Vysoká

10. Změnila se Vaše motivace v průběhu studia?

Ne, zůstala stejná Ano, k lepšímu Ano, zhoršila se

11. Jak moc jste chtěl(a) učit po ukončení vysoké školy a při hledání práce?

Učit jsem nechtěl(a), 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Rozhodně
ale nic jiného mi nezbylo jsem
chtěl(a)
učit

12. Jak dlouhé bylo uváděcí období po nástupu do praxe?

Uváděcí (adaptační) období je jedna z příležitostí, jak začínající učitele podpořit v prvních a nejnáročnějších letech profese. Lze jej definovat jako systémovou podporu absolventů pedagogických fakult, resp. začínajících učitelů při nástupu do praxe. V praxi se jedná o spolupráci začínajícího učitele s učitelem uvádějícím, který mu pomáhá nejen s praxí ale i s administrací apod.

Méně než 1 rok 1 rok 1-2 roky Škola jej neposkytovala
Jiné

13. Jakým způsobem bylo uskutečněno uváděcí období? (možnost více odpovědí)

Hospitace	Párová výuka	Semináře/další vzdělávání na univerzitách
Náslechy	Videohospitace	Podpora při koncepci výuky (konzultace a pomoc s plánováním výuky)
Reflexe	Supervize	Sdílení znalostí a zkušeností s ostatními učiteli
Nebylo	Jiné	

14. Jaké způsoby realizace tohoto období byste preferoval(a) Vy sám/sama? (možnost více odpovědí)

Hospitace	Párová výuka	Semináře/další vzdělávání na univerzitách
Náslechy	Videohospitace	Podpora při koncepci výuky (konzultace a pomoc s plánováním výuky)
Reflexe	Supervize	Sdílení znalostí a zkušeností s ostatními učiteli
Nebylo	Jiné	

15. Měl(a) jste v rámci uvádění do praxe uvádějícího učitele?

*Přidělený učitel, který Vás měl na starost a pomáhal Vám s praxí a dalšími
náležitostmi.*

Ano Ne

16. Těšil(a) jste se do práce?

Ano Ne

17. Kdo Vám pomáhal řešit problémy s výukou, administrací a jinými úkoly spojenými
s učením? (možnost více odpovědí)

Uvádějící učitel Jiný pedagog Vedení školy Nikdo
Jiné

18. Na koho jste se mohl(a) obracet při problémech týkajících se Vaší praxe? (možnost
více odpovědí)

Uvádějící učitel Jiný pedagog Vedení školy Nikoho
Jiné

19. Obracel(a) jste se s problémy na vedení školy?

Ano Ne

a. Pokud ne, proč?

20. Jaké byly hlavní důvody, proč jste se rozhodl(a) opustit školství?

21. Co by Vám pomohlo ve školství zůstat?

22. Mohla daná škola udělat něco, abyste zůstal(a)? Uveďte konkrétní příklady.

23. Objevily se u Vás nějaké zdravotní/tělesné problémy v průběhu Vaší praxe?

Ano Ne

24. Cítil(a) jste se unavený/á?

Ano Ne

25. Byla pro Vás práce stereotypem?

Ano Ne

26. Ovlivnila Vaše práce i Váš soukromý život?

Ano Ne

27. V jakém oboru nyní pracujete?

s dětmi mimo školu (neziskové organizace, DDM, komunitní centra...)

Jiný obor

a. Pokud jste zvolil(a) jiný obor, o jaký se jedná?

28. Pokud byste byl(a) ochotný/á se zúčastnit další fáze výzkumu (rozhovory) na toto téma, prosím zanechte na sebe kontakt. Stále platí, že bude zcela zachována Vaše anonymita.

29. Odkud jste se o dotazníku dozvěděl(a)?

Bývalý kolega

Sociální síť

Přes známého

E-mail

Jiné

30. Pokud máte jakékoliv připomínky k dotazníku nebo k tématu obecně, můžete je uvést níže.

Příloha 2 – Struktura rozhovoru

1. Popište, jakým způsobem jste se dostal(a) k učitelství, jaká byla Vaše cesta k učitelství?
2. Jaký byl Váš první dojem ze školy? Jak probíhaly Vaše první měsíce na škole?
3. Překvapilo Vás něco na začátku nebo v průběhu profesní praxe?
4. Po jak dlouhé době jste se rozhodl(a) školství opustit?
5. Jaký byl hlavní důvod Vašeho odchodu? (seřazení na grafické kartě, vyjádření ke každému bodu)
6. Co by se muselo změnit, abyste zůstal(a)?
7. Cítil(a) jste se po fakultě na praxi připravená? (Na co Vás studium nepřipravilo?)
8. Upozornil(a) byste další začínající učitele na něco konkrétního ve školství?
9. Chtěl(a) byste něco doplnit?

Příloha 3 – Grafická karta

Označte prosím, jaká oblast Vás nejvíce ovlivnila k odchodu ze školství (od 1 do 6, kdy 1 označuje oblast, která Vás ovlivnila nejvíce, 6 nejméně).

- Kolegové (vztahy s kolegy, přijetí, podpora začínajícího učitele)
- Komunikace s rodiči žáků
- Společenský kontext (prestiž profese, finanční ohodnocení, vzdělávací reformy)
- Škola (vybavenost školy, prostředí a klima školy, organizace)
- Vedení školy (podpora, kontrola, komunikace)
- Žáci (velikost třídy, počet žáků ve třídě, vztahy mezi učitelem a žáky, kázeňské problémy se žáky, motivace žáků, výsledky žáků)

Příloha 4 – Oslovují e-mail pro ředitele škol a jejich zástupce

Vážený pane řediteli, vážené zástupkyně,

jmenuji se Martina Krejčová a studuji Pedagogickou fakultu na Univerzitě Karlově. V rámci magisterského studia zpracovávám diplomovou práci na téma "Odchod začínajících učitelů z profese", která má za cíl popsat tento problém a možná řešení týkající se častého odchodu začínajících učitelů z praxe (maximálně do 5 let po nástupu do praxe).

Pokud někoho takového znáte (ať už mezi svými známými nebo mezi bývalými kolegy), chtěla bych Vás poprosila o zaslání dotazníku týkající se daného tématu. Respondenty je těžké získat, ale věřím, že i Vy máte zájem o toto téma a jeho nápravu.

Odkaz na dotazník: https://1url.cz/@vyzkum_Krejцова

Dále jsem se Vás chtěla zeptat, zda nedisponujete přehledem, kolik začínajících učitelů odešlo do 5 let z Vaší školy. Z výsledků, které mi poskytnou ředitelé škol či jejich zástupci, mohu zmapovat stav tohoto jevu na základních a středních školách.

Předem děkuji. Pokud by Vás zajímal výsledek výzkumu, neváhejte mě kontaktovat.

Bc. Martina Krejčová (krejcovamartina@seznam.cz)

Příloha 5 – Oslovují e-mail pro pedagogické sbory

Vážení pedagogové,

jmenuji se Martina Krejčová a studuji Pedagogickou fakultu na Univerzitě Karlově. V rámci magisterského studia zpracovávám diplomovou práci na téma "Odchod začínajících učitelů z profese", která má za cíl popsat tento problém a možná řešení týkající se častého odchodu začínajících učitelů z praxe (maximálně do 5 let po nástupu do praxe).

Pokud někoho takového znáte (ať už mezi svými známými nebo mezi bývalými kolegy), ráda bych Vás poprosila o zaslání dotazníku týkající se daného tématu. Respondenty je těžké získat, ale věřím, že i Vy máte zájem o toto téma a jeho nápravu.

Odkaz na dotazník: https://1url.cz/@vyzkum_Krejцова

Předem děkuji. Pokud by Vás zajímal výsledek výzkumu, neváhejte mě kontaktovat.

Bc. Martina Krejčová (krejcovamartina@seznam.cz)

Příloha 6 – Přepis hlavní části rozhovoru s respondentkou P2

Tazatel (T)

Respondentka (P2)

T: Jak byste popsala Vaší motivaci k učení, jaká byla Vaše cesta k učitelství?

P2: No...já jsem prakticky chtěla učit už od malička. Prostě, co jsem poprvý přišla do školy, tak jsem věděla, že chci být učitelka. (*směje se*) Takže opravdu od malička, takže jsem si za tím šla. Šla jsem na střední pedagogickou školu, na lyceum v X¹, pak jsem šla do X² na ped'ák.

T: A jaká byla cesta k učení na té dané škole, ze které jste pak odešla?

P2: Jednoduchá hrozně, já jsem v podstatě hledala nějakou školu, která mi bude vyhovovat tzn. která bude mít nějaký cíle, bude se někam posouvat v těch oborech, které jsem vystudovala, takže výtvarka a angličtina. Vedoucí katedry angličtiny nám, nebo teda mně, doporučila pár škol, který jsou jako zajímavější. Tam jsem poslala životopis, a protože je málo učitelů, tak mě vzali prostě hned do tý jedny, která se mi jako líbila. Takže to bylo strašně jednoduchý.

T: A jaký byl Váš první dojem z té školy, jak probíhaly první měsíce na té škole?

P2: Jo...dojem byl hrozně dobřej, protože vedení bylo úplně skvělý – hrozně otevřený, všechno nám vysvětlovali, strašná podpora vedení tam byla. Takže to bylo super ze začátku.

T: A překvapilo Vás něco?

P2: No právě tohle. Překvapila mě právě ta podpora toho vedení, protože na školách, kde jsem byla na praxi, tak tam se s náma nikdo nebavil. Bylo vidět, že učitelé se mezi sebou nebaví, ředitel se nebaví s učitelem. Bylo to takový hrozně zvláštní prostředí a tady tomu bylo úplně jinak právě. Takže to bylo super.

T: A ještě něco Vás překvapilo, třeba i negativně?

P2: Negativně na začátku vůbec asi nic.

T: Kdy došlo k nějakému zlomu, po jak dlouhé době jste se rozhodla školu opustit?

P2: No...učila jsem 2 roky a zjistila jsem, že nechci zůstat na jednom místě, chci cestovat ještě chvíli, to byla asi první moje motivace a druhá motivace bylo – po čase člověk zjistí, že

¹ Místo není uvedeno z důvodu zachování anonymity

² Místo není uvedeno z důvodu zachování anonymity

nemá takovou svobodu, jakou by chtěl mít v té škole, nemůže úplně třeba kolikrát ty cíle, který si vysní, tak úplně je nemůže protlačit, protože je člověk mladej a nikdo ho tak úplně neposlouchá. Ač třeba je tam jedinej, kdo má aprobaci – výtvarka, angličtina. Tak stejně i přesto jsou některý záležitosti těžký si prosadit. Tak to byl třeba problém. A další problém je plat, plat učitelů. To mě jako tížilo taky hodně.

T: Já Vám teď pošlu takovou grafickou kartu, kde jsou nejčastější důvody, proč učitelé odchází a chtěla bych Vás poprosit o seřazení těchto důvodů – který pro Vás byl největší a postupně to odstupňovat. Přičemž 1 znamená, že to byl ten hlavní důvod a 6, že se jedná o důvod nejméně směřodatný.

P2: *seřazuje důvody a krátce je komentuje (bude rozvedeno dále)*

T: Mohla byste se ke každému z těchto bodů vyjádřit? Co tam bylo za problémy, co naopak fungovalo dobře?

P2: No, tak třeba komunikace s rodiči pro mě byl problém, protože člověk je začínající učitel a rodiče mu prostě nevěří. To je takový základní kámen úrazu, si myslím. Já si myslím, že začínající učitel by neměl hned být třídní učitel. Já jsem třeba první rok nebyla třídní učitel, druhý už jo, ale stejně je to strašně brzo. Třeba, když člověk není třídní učitel, tak nemá tolik možností kontaktu s těma rodičema, není toho zase tolik, takže to se ještě dá, ale jakmile je člověk třídní, tak ty komunikace je hrozně moc.

T: A v čem byla tedy ta komunikace problematická?

P2: Problematická byla hlavně z časových důvodů, protože ty rodiče chtěj hrozně moc řešit, já taky chci hrozně moc řešit a bejt v kontaktu, ale jako časově to prostě není reálný. Já na to prostě nemam čas. Takže to byl asi největší problém no – časová nějaká indispozice.

T: U toho vedení školy, které jste označila jako hlavní důvod, tak tam se jednalo, o co konkrétně?

P2: Konkrétně. No, když jsem si chtěla cokoliv prosadit, tak to byl velkej problém.

T: Nějaká změna nebo jiný přístup k výuce?

P2: Jo, třeba. Toho tam bylo prostě hodně. Něco se třeba podařilo, ale jenom to, co se hodilo. Vždycky, co se hodilo paní ředitelce, tak to bylo v pohodě. Co se ale nehodilo, tak to šlo na druhou kolej, mě jako celkově vadilo, že na škole, kde jsem učila, tak paní ředitelka chtěla hlavně vypadat dobře před rodičema. Takže furt byly nějaký akce pro rodiče s dětma, což je sice krásný, ale zase z časových důvodů to prostě není reálný a místo toho, aby se

ten čas věnoval kvalitě výuky, tak se věnoval na tadyhlety mimoškolní akce, což si myslím, že je jako škoda.

T: U bodu týkajícího se společenského kontextu jste zmiňovala finanční ohodnocení, je ještě něco, co byste chtěla doplnit?

P2: Celkově si myslím, že školy by měly být víc v kontaktu s rodiči a mělo by to být nějak podporováno. Zase on na to není moc čas, personálu ve školách je málo, ale dokad' tohle nepřijde, tak to nebude lepší. (*myšleno společenský kontext*)

T: Rozumím, mohla byste mi ještě něco říct k žákům? Byly nějaké problémy – velikost třídy, množství žáků, kázeň? (*body uvedeny v grafické kartě*)

P2: No to určitě. Moc žáků ve třídě určitě, protože dnešní metody nebo metody, co by chtěl člověk dnes využívat, tak by pro ně bylo určitě lepší, kdyby žáků bylo ve třídách mnohem míň. No, a to je asi jedinej problém, já jsem jako se žákama ani nějaký problém neměla. Problém, co jsem třeba ještě viděla je, že je málo asistentů. Prostě člověk má ve třídě žáky, kteří vyžadují opravdu individuální přístup – má tam cizince, který neumí vůbec česky, má tam děti s poruchama a nemá tam téměř nikoho k ruce.

T: A měla jste nějakého asistenta?

P2: No právě, že neměla. Mohli jsme si o něj občas říct, ale nebyl to nikdo, kdo by tam byl každěj den a kdo by nějak pomáhal pořád, konstantně.

T: S kolegy jste tedy problém žádný neměla?

P2: Ne, občas někdo chtěl dobře poradit, protože jsme pořád mladý, ale třeba to nevyznělo dobře v mejch očích. Ale to jsou spíš takový malý nedorozumění.

T: A co by se muselo změnit, abyste ve školství zůstala?

P2: To je komplexní otázka...ehmmm...strašně moc by se asi muselo změnit. No všechno, co jsem teď říkala, by se muselo změnit. Všechny ty negativa.

T: Kdybyste musela vybrat jeden stěžejní bod, co by se muselo změnit?

P2: Je potřeba mnohem víc personálu ve školách. To si myslím, že by pomohlo.

T: Cítila jste se po fakultě na praxi připravená?

P2: Ne, vůbec. Absolutně ne. To je další bod no.

T: A co by Vám pomohlo?

P2: Pomohlo by mi víc praxe určitě. A začít pracovat v daný škole už za školy (*myšleno studia VŠ*). Protože to, že jde člověk 14 dní na praxi, kde oni ví, že odejdete a že tam jako v podstatě nic neuděláte, tak je úplně k ničemu. Takže je potřeba chodit konstantně třeba do jedny školy nebo klidně víc škol, ale nějak dlouhodobě tam působit.

T: Upozornila byste na něco další začínající učitele? Na co si mají dát pozor, s čím mají počítat?

P2: Že není na nic čas, jakmile člověk přijde do školy, tak není na nic čas a člověk má jako furt pocit, že není s něčím hotovej. Pořád, prostě ta práce není hotová, pořád je co dělat. Tak to je asi takový nejtěžší.

T: A chtěla byste ještě něco doplnit k tomu tématu, napadá Vás něco?

P2: Ještě bych chtěla, kdyby školy více komunikovaly s vysokýma školama. Kdyby vysoký školy, já nevím, připravovaly materiály pro školy. Kdyby fungovala nějaká lepší spolupráce, co se týče té praxe a materiálů.

T: Napadá Vás ještě něco?

P2: Asi jsem už řekla všechno.

T: Ode mě je to takhle všechno, už jsem se Vás zeptala na vše, co jsem chtěla, takže teď je to prostor jenom pro Vás, pokud Vás cokoliv napadá k tématu.

P2: Přemejšlím, už asi ne. Už jsem si postěžovala na všechno.